

Ravnotežja ni v njem. Odtod tudi treba razumeti, da govori naš mladi pesnik vedno le o pokopani sreči, o pozabljenem zvonkem smehu, o razočaranjih in prevarah. Spindler se še išče, gotovo! Zato tudi ne smemo misliti, da mu je vse to zlo res tako zagrenilo življenje, kakor bi se zdelo; za to se ni treba ravno sklicevati na dejstvo, da se naš pesnik z drugimi boljšimi in slabšimi tovariši tolaži vsaj z ljubeznijo in poezijo. Res, da je pretežna večina objavljenih pesmi resnega, včasih naravnost mračnega značaja, ali med temi so prav tiste, ki so izšle neposredno iz pesnikove duše, menda najmanj uspele. Kadar pa nam Spindler zapoje kako o ognjenih sokih trt z naših gor, o brezskrbnem vasovanju v Logarovcih ali kadar nam udari na strune, ki so nam znane iz narodnih pesmi, tedaj mu nehote pritegnemo in zbor zašumi, kakor bi bil res zapihal jug preko naših ravnin, nesoč pomlad, veselje, življenje. Tudi hvalim njegove, dasi često temne, mračne slike, njegova včasih mojstrsko zadeta razpoloženja, naj se tičejo njegove notranjosti ali njegove dežele in domovine. V teh sicer tudi ni vselej docela izviren, ali okvir, ozadje mu je domače, za nas novo; kakor drugi boljši slovenski umetniki naših dni, tako išče pomalem tudi Spindler stikov z rodno grudo, prisluškuje šepetanju rodne zemlje, vleče vase vonj, ki puhti iz teh plodnih plasti. Najslabejše v zbirki so vsekako tiste številke, kjer nam pesnik pripoveduje o svojem bolj ali manj resničnem življenju, rekel bi — zunanjem življenju. Varovati bi se moral sploh, da ne zamenja umetniško lepega in osebno važnega; lepo in sveto je čuvstvo, ki veže člane rodbine med seboj, ali Spindler je izrazil to dovolj nepoetično, včasih naravnost topo (primeri zlasti verza: „ustne pa ti (otroku) pesem šepetajo, — božanstveno pesem: ata, ata!“ in druge!). Zato je prav storil, da je zaključil zbirko z nežnimi in menda najboljšimi: Vltavskimi pesmami (4), kajti ž njimi si čitatelj vsaj nekaj ublaži nevoljo radi prejšnjih ponesrečenih števil. Vsekako pa treba priznati, da je med plevami tudi klenega zrnja, ki priča o pešniški duši avtorjevi in o njegovi umetniški sili, ki bo v prihodnje lahko še boljše plodove ustvarila.

Dr. Ivan Merhar.

Dr. M. Murko — »Euphorion« XI. — V tem znanstvenem časopisu za slovstvo — najboljšem v Avstriji — je objavil vseučiliški profesor M. Murko na strani 106.—120. lepo razpravo, ki se tiče zlasti utemeljitelja dunajske slavistiške šole, našega grčavega rojaka Jerneja Kopitarja, in je zato tudi za nas zanimiva. — Povod Murkovi razpravi je pravzaprav nevažna pomota v zbranih „Kleine Schriften“ največjega germanista, Kopitarjevega sodobnika Jakoba Grimma. V 4. zvezku omenjenih „Kleine Schriften“ na strani 437.—455. je namreč po „Wiener allgemeine Literaturzeitung“, 1816, številki 20, 21, ponatisnjena anonimna ocena srbskih narodnih pesmi; izdajatelj Grimmovih „Kleine Schr.“ (leta 1869.) seveda niso vedeli, da je dotično oceno že 12 let prej (leta 1857.) ponatisnil Miklošič v „Kleine Schriften“ — Kopitarjevih! Zmotili so se ti izdajatelji tem laglje, ker je bil Grimm prvi del srbskih narodnih pesmi v omenjeni „Literaturzeitung“ res ocenil, kar zabeležuje urednik tega lista — Kopitar! — sam s ponosom v spremnici te recenzije (glej Murka stran 113.); saj je tudi Kopitar pripravil Grimma za njegovega bivanja na Dunaju l. 1814.—1815., da se je učil srbski; saj je Kopitar v svoji vnetosti, kakor je Murko na strani 114. id., dognal, skušal, ne da bi bil proščen, Goetheja kar od početka pridobiti za prevajanje srbskih narodnih pesmi. —

To je ozadje za Murkovo razpravo; na tej podlagi je Murko, hoteč tudi iz notranjih razlogov dokazati, da je omenjena preporna ocena (anonimna zato, ker je ocenjena knjiga bila posvečena Kopitarju!) res Kopitarjeva, mojstrski prekritikoval nje vsebino; vsaka beseda, na katero se Murko sklicuje, je priča, da tako ni mogel

pisati Grimm in da je tako mogel pisati le Kopitar. V svrhu tega dokazovanja pa je moral Murko poseči v celo delovanje Kopitarjevo, posvečeno narodnim pesmim in kar je ž njimi v zvezi, in treba se je bilo opirati tudi na historijo in na osebe tedanjega časa, zlasti na Vuka, in na drugi strani — to je odlična specialiteta Murkova — na sodobne velike nemške slovstvenike. — Tako prihaja marsikaj novega na dan; kar pa je bilo znano, to prešinja nova luč. Skratka, razprava je vzor za metodiško znanstveno dokazovanje na polju literature, ima pa še prednost, da se gladko čita.

V istem zvezku (stran 156.—161.) ocenjuje Murko znano Brücknerjevo „Geschichte der polnischen Literatur“, ki je v Amelangovi založbi v Lipskem izšla leta 1901. kot prvi zvezek velikega literarnega podjetja „Die Literaturen des Ostens in Einzeldarstellungen“, ki smo ga tudi mi ob njega začetku (v „Zvonu“ 1902, stran 210.) na kratko omenili. — Dr. Murko poudarja na značilnih zgledih posebnost znamenitega Brücknerjevega dela, tem znamenitejšega, ker se Brückner dotlej ni kazal posebej za slovstvenika. Odkar sem pred nekaj meseci imel priliko, osebno občudovati njega sedanje fenomenalno znanje na tem polju in njegov fini — morda prefini — okus, postala mi je šele prav jasna vsaka beseda, ki jo piše Murko o tej slovstveni zgodovini; knjiga je izšla leta 1900. tudi v poljskem jeziku.

Dr. Jos. Tominšek.

„Svetovna knjižnica“. V. Pierre Loti: Islandski ribič, roman, iz francoščine prevel Fran Šturm. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. Gorica 1904. Cena K 1.20, po pošti K 1.30. Pierre Loti spada med najpriljubljenejše francoske pisatelje in to po pravici. Njegove povesti, brez sentimentalnosti, so pristrčne in polne pristnega čuvstva. „Islandski ribič“ je eno najboljših del tega pisatelja in naše občinstvo mora biti hvaležno „Goriški tiskarni“, da mu ga je podala v slovenskem jeziku.

Ljubljanska katastrofa. Pripoved iz djačkog života, napisao Ante Kovačić. 1904. Tiskara V. Jakšiča. Glina. 8°. 50 str. Cena 50 vin. Nabiralci predplačnikov dobivajo na vsakih 10 primerkov 1 primerok zastoj ter se prosijo, da pošljejo za 1—5 primerkov 10 vinarjev, za 10 primerkov 20 vinarjev za poštarino. Naročila sprejema tiskarna V. Jakšiča v Glini.

Dr. Ante Kovačić, odvetnik-začetnik v Glini in darovit pisatelj, je končal tragično. Kmalu potem, ko je dobil odvetniško mesto, se je oženil, pa je zopet kmalu potem potemnel na duhu, umrl in ostavil v siromaštvu vdovo in nepreskrbljeno deco. — Ker je čisti dobiček namenjen vdovi in deci njegovi, priporočamo že zaradi tega I. zvezek zbranih del, ki jih namerava izdajati vdova po mogočnosti.

Prvi zvezek obsega pripoved „Ljubljanska katastrofa“. Pisatelj opisuje v njej potovanje dveh mladih Hrvatov po Kranjskem, njiju srečne in nesrečne doživljaje in ljubavni roman z dvema sestrama, ki se po neverjetnih slučajih seznanita z Andrijem. Andrij začne nedolžno ljubezen z obema, dočim je Miško, njegov drug, hladen. Obe sestrji, ena zakonska in druga nezakonska, sta o svoji razmeri obveščeni ter vse odkrijeta Andriji. Da ne bi ene ni druge razžalil, se od obeh prijazno poslovil in odide z Miškom v Zagreb. Nekega dne pride Andrija v Zagreb s svojo nevesto in njeno materjo, da si nakupi za ženitev potrebnih stvari. Sestane se z Miškom, ki je dobil vsled legarja golo glavo, in z nekim kičošem Gustavom, ki je večer jurist in se baha, da ima neko ljubavno razmerje z omoženo gospo v Brežicah. Na njegov poziv gredo vsi trije k „Caru avstrijskemu“ večerjat. Tu vidita oba potnika, ki sta nekdanj po Kranjskem potovala,